

Nattens lyde i Vallenskæret 5. juni 2021

Med temaet "Nattens lyde i Vallenskæret" blev 53 fremmødte mennesker lørdag aften den 5. juni 2021 budt velkommen til en ny sæson af ekskursioner i Naturhistorisk Forening og Danmarks Naturfredningsforening Bornholm efter en lang Corona-nedlukning med forsamlingsforbud gennem foråret.

Stedet var P-pladsen ved Ekkodalshuset og målet var at opleve de eventuelle lyde, som frembringes af dyr, der bliver aktive, når mørket falder på, fugle, padde og flagermus. Leder af turen var formanden for naturhistorisk forening, Finn Hansen, og Vallenskæret er det nye naturområde, som gennem de seneste to-tre år er skabt på Vallensgårds jorder i forlængelse af Ekkodalen og som nabo til Vallensgårdsmosen.

Ekskursionen begyndte allerede klokken 2000, og da solen denne aften først gik ned 2130, var der indledningsvis afsat tid til en historisk gennemgang af landskabet her for foden af Almindingen.

Bøgeholm, en boplads/samlingsplads med fund fra den sene tragtbæger kultur (3400-2700 f.Kr.)

Tidligere arkæologisk assistent ved Bornholms Museum, **Mogens Jensen**, var inviteret til at fortælle om stedets historiske udvikling siden seneste istid, som han har gjort det på hjemmesiden www.bornholmsoldtid.dk samt fremvise nogle af de særdeles spændende fund.

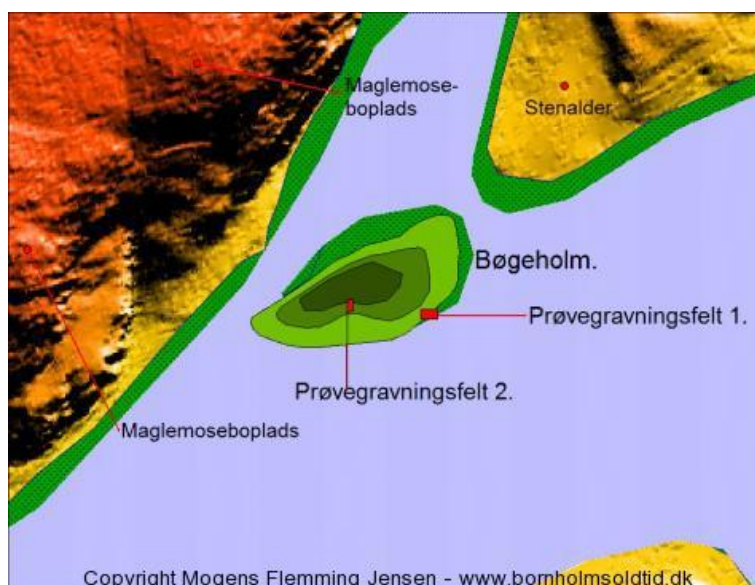

Mogens Jensen fortæller om sine undersøgelser på Bøgeholmen 5. juni 2021

Mogens Jensen skriver på hjemmesiden:

Den 16. april 2012, var undertegnede Mogens Jensen og Pernille Finne på rekognoscering syd for Almindingen på Bornholm. Jeg havde tidligere fået et kort, hvorpå der var markeret fund af flint et sted i nærheden, beliggende ikke langt fra Ekkodalen. Stedet ville vi undersøge nærmere for at få bekræftet om, der var flint på stedet.

Stedet viste sig at være et lille bakkedrag, der i oldtiden var en lille ø, 80x50 meter bred, som dengang hævede sig ca. 3 meter over vandspejl af daværende oldtidssø. Stedet kalder vi Bøgeholm fordi der vokser mange store bøgetræer. 75 meter mod nordvest ser man Ekkodalens stejle klipper rejse sig.

Øen har ligget for enden af en landtange, der fra nord har raget ud i søen kun adskilt af en 40 meter bred kanal. Landtangen var en ø i oldtiden, den er i nutiden et stort klippedrag. Stedet vi undersøgte, var som sagt en bøgeskov med sparsom undervækst, med ringe muligheder for at gøre fund uden brug af gravemaskiner på stedet. Vi fandt tre rodvæltede/vindfælder hvor skovjorden var blottet der, hvor oldtids øens østlige brink har været, og dem besluttede vi os for at undersøge.

Med de bare hænder skræbete vi jorden væk fra den ene trærod og hurtigt var der gevinst. Pernille Finne fremdrog en retoucheret flækkekniv og jeg fandt et stykke håndstort keramik, begge fra den sene tragtbægerkultur.

En grundig gennemgang af Mogens Jensens videre undersøgelser og fund kan læses her:
<http://bornholmsoldtid.dk/stenalder/boegeholm-en-sen-tragtbæger-boplads-4/>

På Bøgeholm har Mogens Jensen siden udgravningernes start således

”fundet over 60 kg materiale bestående af brændt og ubrændt flint, brændte og ubrændte øksefragmenter, større stykker samt halve flintøkser, brændt og ubrændt ben fra pattedyr, keramik med og uden ornamentik, kvarts, pilespidser, samt fragmenter fra 16 lerskiver med sol-ornamentik samt en lerskive der kunne samles og som var ofret i et stolpehul.

Arealet, hvor materialet er fundet, er på 37 kvadratmeter og dybden svinger mellem 30-60 cm. Materiale der er fundet på Bøgeholm er stort i forhold til arealets størrelse, og dette forhold viser sig også andre steder på øen.

Hist og her er der forsøgsvis taget et spadestik, og en skovl fuld af jord indeholder generelt mellem 4-10 stykker flint og ofte 1-4 stykker keramik. Der fremkommer flint alle steder på Bøgeholm, og det samme er tilfældet på den landtange, der ligger nord for Bøgeholm, som hedder Bøgeskoven, hvor der også fremkommer flint ved hvert spadestik.

Bopladsen Bøgeholm ser at været benyttet i en relativ kort periode, på omkring 100-200 år i tidsrummet omkring 2900-2700 f.Kr.

I forhold til det korte tidsrum pladsen har været i brug, og den store mængde materiale der er fundet, hvoraf en del er brændte flintøkser, antyder det, at der har været en stor aktivitet på pladsen.

Det kan derfor antages, at stedet har været brugt som en samlingsplads/Sarupanlæg af tragtbægerkulturens mennesker. Pladsen er ren for andre perioders forstyrrelser, og derfor en unik lokalitet for større undersøgelser/udgravninger”.

Kulturhistorien i og ved Vallenskæret er helt fantastisk, og spændende bliver det at følge de kommende udgravninger i dette område, hvor de første bornholmere havde deres hjem.

Stor tak til Mogens for denne fremragende gennemgang af historien og fremvisning af enestående arkæologiske fund på stedet.

Vallenskæret.

Men, det var **nattens lyde i Vallenskæret**, der var det officielle tema for ekskursionen.

Vallenskæret er Bornholms senest naturgenoprettede landskab. Efter sommerferien 2020 genskabte Staten nemlig Vallenskæret på godt 50 hektar tidligere landbrugsjord fra Vallensgård med det formål at:

- øge området naturværdi ved at bevare, styrke og udvikle naturen, dens mangfoldighed, sammenhæng og dynamik
- opretholde eller forbedre de hydrologiske forhold for nuværende habitatnatur
- udvide arealet med våd natur, og
- forbedre de rekreative muligheder.

Med store maskiner blev det gamle forløb af Læsåen i august 2020 genåbnet på 1270 meter, genskabt et nyt nordligt og et sydligt tilløb fra landkanalen.

Det rørlagte vandløb bliver genskabt som åben grøft – som i "gamle dage"

Der blev gravet tre såkaldte "paddeskrab", udvidet en lavning sydøst for Egeholm, etableret en sump i en tidligere pumpegrav samt etableret en lavning langs diget ind mod Kærgårdsmosen.

I alt blev der flyttet 7.460 kubikmeter jord, etableret fem overkørsler samt lagt gydegrus ud til de havørreder, der må forventes at nå frem til Vallenskæret i de kommende gydesæsoner!

Lavning øst for Egeholmen fyldt med vand 17. april 2021 – et godt sted for frøer og vadefugle

Og det var resultatet af disse initiativer, vi skulle opleve.

Foruden **skovsneppe**, **nattergal**, **sangdrossel** og **solsort** på turen gennem Ekkodalen bemærkede man i vandsamlingen for foden af Egholm både **gravænder**, **viber** og en enkelt **svaleklire**.

Fra udsigtspunktet på Egholm hørtes kort efter solnedgang grønne frøer kvække fra den vandfyldte lavning langs diget op til Kærgårdsmosen. Det samme hørte man fra den vandfyldte lavning øst for Egeholm, også grønne frøer, der kvækkede som latterfrøer – og så var det, at det skete:

Klokken 2202 hørte man en **løvfrø** synge!

Den først registrerede løvfrø i det restaurerede Vallenskær.

Og det var i bund og grund ekskursionslederens ultimative ønske for turen, at blive bekræftet i, at netop løvfrøen allerede her mindre end et år efter etableringen af vandsamlingerne har kunnet finde vej ud i det nyskabte naturområde.

Lavning øst for Egeholmen er ved at miste vandet 19. juni 2021 – her hørtes løvfrø kvække 5. juni 2021

Der er løvfrøer spredt i landskabet.

I år 2000 skabte Staten Udkæret umiddelbart vest for Vallenskæret, og her har der siden udviklet sig en bestand af løvfrøer, der i dag er øens største.

Om føje år vil Vallenskæret om muligt følge efter.

Således godt tilfredse af turens udbytte vandrede man tilbage gennem Ekkodalen, hvor der i det tilstødende mørke kunne spottes aktive **Brun Flagermus**.

Finn Hansen